

Referat for det 16. ordinære skovrådsmøde

Tid og sted for mødet:

D. 4. februar 2019 kl. 10.00-14.30 i Miljø- og Fødevareministeriets Departement (MFVM), mødelokale B. Slotsholmsgade 12, 1216 København K

På Skovrådsmødet deltog:

Carsten With Thygesen	(Formand)
Niels Otto Lundstedt	Dansk Skovforening
Tanja Blindbæk Olsen	Dansk Skovforening
Johan Tesdorpf	Landbrug & Fødevarer
Henrik Skibsted Jakobsen	Danske Træindustrier
Nora Skjernaa Hansen	Danmarks Naturfredningsforening
Gry Bosse (stedfortræder for Lisbet Christoffersen)	Verdens Skove
Henrik Wejdling	Dansk Ornitologisk Forening
Jes Lind Bejer	Friluftsrådet
Vivian Kvist Johannsen	IGN, Københavns Universitet
Thor Hjarsen	WWF

Fra Miljøstyrelsen (MST) deltog:

Kontorchef Rikke Reumert Schaltz
Specialkonsulent Pernille Karlog

Fra Naturstyrelsen (NST) deltog:

Specialkonsulent Per Lynge Jensen

Fra Miljø- og Fødevareministeriets departement (MFVM) deltog:

Kontorchef Isabelle Navarro Vinten
Sekretær for Skovrådet Christian Lundmark Jensen
Studentermødjhælper Clara Guttman Andersen

Afbud:

Jesper Fredshavn	DCE, Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet
Michael Glud	HedeDanmark
Troels Garde Rasmussen	Kommunernes Landsforening
Jacob Heilmann-Clausen	CMEC, Center for Makroøkologi, Evolution og Klima, Københavns Universitet
Kristian Gernow	Skovdyrkerne

Referat fra mødet:

1. Godkendelse af dagsorden

Der blev byttet om på dagsordenspunkterne 8 og 9 for at tage højde for, at nogle medlemmer var nødt til at gå inden mødets berammede afslutning. Derefter blev dagsordenen godkendt uden yderligere ændringer.

2. Godkendelse af referat fra mødet den 3. oktober 2018

***Henrik Wedjling** foreslog præciseret i punktet under Meddelelser i omtalen af direktivet for vedvarende energi, at det kun er for biomassebrændsler, at medlemsstaterne kan indføre yderligere kriterier for bæredygtighed. Med den bemærkning blev referatet godkendt, idet det blev overladt til sekretariatet at præcisere teksten som ønsket og lægge det endelige referat på hjemmesiden.*

3. Nyt nationalt skovprogram v. Miljø- og Fødevarerministeriet

Resumé:

Kort orientering om proces, struktur og hovedindhold i Danmarks nye nationale skovprogram, herunder omtalen af Skovrådets mulige rolle i opfølgningen.

Christian Lundmark Jensen rekapitulerede kort processen forud for lanceringen af det nye skovprogram, gennemgik strukturen, visionen og de langsigtede mål og gav eksempler på pejlemærker og handlinger samt justeringer siden høringsversionen. Han fremhævede ministerens invitation til Skovrådet om at følge udviklingen og løbende komme med råd og ideer om opfølgning og pegede på elementer, der kunne være relevante for dette (fx skovstatistikken og efterspørgsel af forskning og formidling mv.). Han henviste til, at skovprogrammet, høringsnotat og faktaark findes digitalt på: mfvm.dk/skovprogram.

4. Skovrådets opfølgning på nyt nationalt skovprogram

Resumé:

MST orienterede om udmøntningen af rammeaftale og ydelsesaftale mellem MFVM og KU/IGN og skitserede muligheder for Skovrådets inddragelse i processen. KU/IGN orienterede om muligheden for at anvende data fra Danmarks skovstatistik. På den baggrund drøftede Skovrådet, hvordan rådet eventuelt kan påvirke prioritering af forskningsmidler og med afsæt i bl.a. skovstatistikken følge udviklingen og give eventuelle råd om opfølgning på skovprogrammet.

Carsten With Thygesen henviste til, at Skovrådets rolle er beskrevet på side 59 i Skovprogrammet, og indbød Skovrådets medlemmer til at komme med input til, hvordan Skovrådet kan følge op på skovprogrammet i praksis. Han tilføjede, at processen var, at punktet på dette møde var tænkt som et brainstormspunkt, hvor Skovrådets medlemmer kunne spille ind med forslag til

opfølgning. På mødet i maj vil der så blive prioriteret og besluttet hvilke opfølgningspunkter, der arbejdes videre med det næste års tid.

Forskningsmidler

Rikke Reumert Schaltz oplyste, at MFVM har rammeaftaler med hhv. KU, AU og DTU om forskningsbaseret myndighedsbetjening, der alle løber over 4 år. Rammeaftalerne udmønter sig i faglige ydelsesaftaler. Ydelsesaftalen "Skov og Landskab" beskriver den faglige ramme for den forskningsbaserede myndighedsbetjening, som KU/IGN udfører indenfor en årlig bevilling (11,7 mio. i 2019). Den forskning, der gennemføres under aftalen, giver grundlag for rådgivning i forhold til en bæredygtig forvaltning af skovene – og skal samtidig understøtte ministeriets rolle som ressortministerium for skovbrugserhvervet. Aftalen rummer fem indsatsområder, der favner bredt: 1) Skovens funktioner, drift og økologi, 2) Skovens biodiversitet og habitater, 3) Skovens produkter, 4) Planlægning af landskab og byer samt 5) Friluftsliv, sundhed og naturturisme. Parterne bag aftalen er samlet i en chefgruppe som ud over KU/IGN har deltagelse af: Miljøstyrelsen (formand), MFVM departementet, Naturstyrelsen, Landbrugsstyrelsen, Erhvervsstyrelsen, og anvendelsen af midlerne skal tilgodesønskes fra alle parter. Ydelserne spænder vidt og angives som hhv. "forskning", "rådgivning" og "overvågning", og indeholder dels kortfristede leverancer i form af fx notater og udredninger, dels længerevarende forskning, og endelig et bidrag til at overvåge skovene og udarbejde den årlige skovstatistik "Skove og plantager". Hvert år udarbejdes et arbejdsprogram. Det for 2019 har 46 punkter. Rammeaftale, ydelsesaftale og arbejdsprogram lægges på mfvm.dk/samarbejdemeduniversiteter.

Henrik Skibsted spurgte, hvordan man kan sikre, at der er penge til de uforudsete forskningsprojekter, når pengene er fordelt på forhånd.

Rikke Reumert Schaltz svarede, at der er nogle poster med reservation til uforudsete rådgivningsopgaver.

Vivian Kvist Johannsen oplyste, at ca. 35 % af årets bevilling er reserveret til den langsigtede forskning, mens ca. 65 % er reserveret til mere kortsigtede konkrete rådgivningsopgaver samt til overvågning.

Carsten With Thygesen oplyste, at baggrunden for at tale om fordelingen af forskningsmidler var, at flere af Skovrådets medlemmer har efterspurgt flere midler til rådet, fx med henblik på at kunne iværksætte særlige undersøgelser eller udredninger. Hvis rådet kan enes om anbefalinger, fx med fokus på de særlige behov for forskning mv. der er peget på i skovprogrammet, så kunne dette måske bidrage til at trække prioriteringerne i den ønskede retning. Han bemærkede, at Vildtforvaltningsrådet og Bioøkonomisk Panel har flere midler end Skovrådet. I Vildtforvaltningsrådet skyldes dette dog, at de har en årlig rejse, ikke at de har midler til forskningsprojekter.

Tanja Blindbæk Olsen spurgte, hvem der kan og hvordan der skal gives input til ydelsesaftalerne, og om der planlægges andre fora end det eksisterende ret overordnede forum "interessentgruppen for fødevarer og miljø".

Rikke Reumert Schaltz oplyste, at der er flere niveauer for interessentinddragelse. Som noget nyt planlægges en workshop og med en bred inddragelse og hvor der kan

blive bedre mulighed for at gå i dybden med forskellige forskningsområder og prioriteringer. Her kunne Skovrådet deltage og give input til mulige emner og opgaver.

Nora Skjerna spurgte om midlerne i ydelsesaftalen er faldet eller steget med tiden, og om der også er lavet aftaler med CMEC og DCE.

Rikke Reumert Schaltz og **Pernille Karlog** oplyste, at den oprindelige aftale med det tidligere Institut for Skov & Landskab var blevet opdelt, og de opgaver, der vedrører skovøkonomi og skovplanlægning, ligger nu i en ydelsesaftale med Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi (IFRO). Desuden er en del af den oprindelige bevilling overført til Københavns Universitets generelle forskning og figurerer derfor ikke i ydelsesaftalen "Skov og landskab". Endelig er aftalerne omfattet af det generelle omprioriteringsbidrag og bliver reduceret ("skræntet") med ca. 2 pct. årligt. Overordnet set er midlerne til skov- og landskabsområdet således faldet, men det er svært at sige hvor meget. Der er ikke en ydelsesaftale med KU/CMEC. Der er flere ydelsesaftaler med AU/DCE, blandt andet en aftale om "Natur og vand", som bl.a. yder rådgivning i forbindelse med overvågning (NOVANA) og implementering af habitatdirektivet. Alle aftaler kan ses på: mfvm.dk/samarbejdedemeduniversiteter.

Vivian Kvist Johannsen oplyste, at data fra Danmarks Statistik viser, at skovforskningsmidlerne er halveret og bemærkede i øvrigt, at i forhold til at give indspil til hvad, der skal gøres inden for rammen, er der ikke et stort råderum.

Carsten With Thygesen konkluderede, at det ikke er Skovrådet, der bestemmer, hvordan midlerne prioriteres, men at Skovrådet må prøve at få indflydelse på prioriteringen af midlerne ved at komme med en samlet indstilling. Carsten With Thygesen henviste til, at man står stærkere, hvis man kommer med en fælles prioritering. Det er ikke nemt at få flere penge, og vi må tage udgangspunkt i det, vi har. Han opfordrede til, at der på Skovrådsmødet i maj måned udarbejdes et forslag til en fællesprioritering. Han spurgte Rikke Reumert Schaltz, om det er for sent at komme med prioriteringen i maj måned.

Rikke Reumert Schaltz svarede, at interessant-workshoppen formentlig vil blive afholdt før næste skovrådsmøde i maj, men oplyste, at det måske kan lade sig gøre, at skovrådsmedlemmer deltager i workshoppen med henblik på, at der kan laves en fælles prioritering ved Skovrådsmødet i maj måned.

Jes Lind Bejer spurgte ind til sammenhængen mellem skovprogrammet og forskningsaftalerne og om der er tænkt på andre aftaler end ydelsesaftalerne.

Isabelle Navarro Vinten oplyste, at der ikke er direkte øremærkede midler til forskning inden for skovprogrammets rammer. Skovprogrammet skal opfattes som retningslinjer.

Rikke Reumert Schaltz tilføjede, at skovprogrammet er en indikator for, hvor og hvordan Miljø- og Fødevarerministeriet prioriterer.

Vivian Kvist Johannsen oplyste, at man kan se på forskningsmidler i andre ministerier og tænke bredere end rammeaftaler mellem ministeriet og universiteterne.

Niels Otto Lundstedt bemærkede, at det er godt, hvis Skovrådet har et fast punkt på dagsorden om skovforskning i relation til klima. Han savnede bl.a. viden om CO₂-binding i skovrejsning og i urørte skove. Han tilføjede, at der afsat 90 mio. kroner til klimaforskning i landbruget, og spurgte hvad der ligger bag den politiske prioritering.

Thor Hjarsen supplerede med, at der mangler monitoring af urørt statskov. Når samfundet investerer midler i urørt skov, er der et behov for at vide, hvad effekten er. Han tilføjede, at der vist er afsat 3 mio. kr. til forskning i skov og klima i Finansloven.

Christian Lundmark Jensen bekræftede, at der på finansloven for 2019 er afsat 90 mio. kr. til en klimaforskningsindsats på landbrugsområdet (30 mio. kr. årligt i 2019-2021), på en bevilling sorterende under Miljø- og Fødevareministeriet. Dette er beskrevet i regeringens klima- og luftudspil fra oktober 2018. Han tilføjede, at klima- og luftudspillet også omtaler 100 mio. kr. til forskning og udvikling inden for CO₂-optag og lagring, og at denne indsats efter udspillet vil omfatte både teknologiske og biologisk optag i skove og jorder. Endelig omtales en analyse, der skal lede til forbedrede opgørelser af CO₂-optag i jord og skov. Hertil er der afsat 3 mio. kr. på Finansloven for 2019, på en bevilling, der sorter under EFKM.

Tanja Blindbæk Olsen bemærkede, at der er en politisk virkelighed, som Skovrådet ikke bestemmer. Midlerne til forskellige tilskudsordninger kom fra en anden pulje (CAP). Hun opfordrede til, at Skovrådet skal være opmærksomme på det næste landdistriktsprogram og komme med indspark til dette.

Carsten With Thygesen tilsluttede sig den opfordring og tilføjede, at det også var derfor, der var et punkt om EU's kommende landbrugspolitik under meddelelser på dagens møde. Det kunne måske være et anliggende for videre drøftelser på et senere møde. Han fremhævede samtidig, at invitationen til Asbjørn Børsting til at holde oplæg om bioøkonomipanelet også udsprang af et ønske om, at Skovrådet skal kunne gøre sig gældende med skovrelevante input også i forhold til mere tværgående dagsordener.

Rikke Reumert Schaltz tilbød, at MST udarbejder en oversigt over de skovrelaterede forskningsmidler på programmer, der sorterer under Miljøstyrelsen.

Carsten With Thygesen takkede ja til en sådan oversigt og opfordrede til, at Skovrådet fokuserer på, hvordan rådet kan komme med input til prioriteringen.

Skovstatistik

Vivian Kvist Johannsen orienterede om Danmarks nye skovstatistik, Skove og Plantager 2017, som var offentliggjort, men ventedes korrigeret på nogle punkter, hvor der var identificeret behov herfor. Statistikken er baseret på data fra 2013-2017 og er opbygget omkring de pan-europæiske kriterier for bæredygtig skovforvaltning. Mangelfulde historiske data giver udfordringer med at opgøre udviklingen over tid. Vivian Kvist Johannsen gav eksempler på data om skovarealer, kulstofmængder, vedmasser, biodiversitet og produktionsforhold. Hun fremhævede, at nye antagelser om arealerne i tidligere år gav nye estimater for den samlede historiske vækst i skovareal, og understregede, at forskellige datagrundlag gav forskellige resultater. Hun pegede på et registreret fald i mængden af dødt ved og tilføjede, at udviklingen

ikke er ikke signifikant, og at der derfor ikke kan drages endelige konklusioner herom.

Efter forespørgsel fra **Rikke Reumert Schaltz** oplyste **Vivian Kvist Johannsen**, at IGN konstaterer, om man kan se hærværk på prøvefladerne. Hun bemærkede desuden, at IGN lavede en analyse sidste år, der viste at bynære skove har mere vedmasse og større træer end andre skove.

Nora Skjernaa Hansen foreslog at have et tema for hvert Skovrådsmøde svarende til temaerne i skovprogrammet og en gang årligt at lave en samlet opfølgning på, hvordan det går med de strategiske pejlemærker. Brugen af forskningsmidler kunne være en del af det der blev set på, men det er ikke det eneste. Hun spurgte, om inputtet til Forest Europe har været i høring ligesom landerapporten for biodiversitet.

Vivian Kvist Johannsen svarede, at IGN's rapporteringer til Forest Europe (FE) sendes direkte og overvejende på basis af skovovervågningens data, som også indgår i den årlige danske skovstatistik. FE-rapporteringerne sker dog med større mellemrum.

Henrik Wejdling bemærkede, at det er iøjensfaldende at mængden af dødt ved er nedadgående. Dødt ved er en god biodiversitetsindikator, men man skal se nuanceret på statistikken. Han efterspurgte en dybere analyse af dødt ved i de danske skove.

Niels Otto Lundstedt foreslog, at Skovprogrammet drøftes løbende i Skovrådet, centreret om pejlemærkerne. Han pointerede, at det kan være en måde at fastholde politisk fokus på skovprogrammet, og at det ellers risikerer at blive glemt.

Henrik Skibsted foreslog, at Skovrådet afsætter et årligt møde til skovprogrammet, hvor rådet samtidig kan drøfte input til ministeren med afsæt i heri.

Tanja Blindbæk Olsen foreslog, at Skovrådet fremadrettet er særligt opmærksom på, om dagspunkterne har ophæng i skovprogrammet, og at det i givet fald markeres.

Jes Lind Bejer udtrykte ønske om, at der løbende samles op på pejlemærkerne, så der kan gives indspil på et kvalificeret grundlag.

Carsten With Thygesen konkluderede, at der var enighed om at inddrage Skovprogrammet i Skovrådets arbejde og foreslog videre drøftelser herom på mødet i maj. Dagens drøftelse havde givet gode input, som der kan arbejdes videre med.

5. Præsentation af Bioøkonomipanelets arbejde v. formand Asbjørn Børsting

Resumé:

Bioøkonomipanelets formand, Asbjørn Børsting, orienterede om panelets arbejde, herunder forberedelsen af kommende anbefalinger om muligheden for at anvende biopolymerer til emballage, tekstiler og produkter med længere levetid. Han gav samtidig eksempler fra panelets seneste anbefalinger, "Proteiner for fremtiden", og inviterede til tættere dialog om skovbiomasse som mulig råvare i bioøkonomien.

Carsten With Thygesen bød velkommen til Asbjørn Børsting og Espen Tind-Nordberg og takkede for, at de havde sat tid af til at komme til mødet i skovrådet.

Asbjørn Børsting takkede for ordet og muligheden for at fortælle nærmere om arbejdet i bioøkonomipanelet. Han oplyste indledningsvist, at panelet vil forsøge at have en tættere dialog med skovbruget fremadrettet og orienterede derefter kort om baggrunden for nedsættelsen af det bioøkonomiske panel (som med dets nuværende sammensætning er nedsat af regeringen i 2017) og om dets kommissorium. Han gav eksempler på panelet tidligere anbefalinger om bæredygtig produktion og anvendelse af proteiner ("Proteiner for fremtiden", Det Nationale Bioøkonomipanel, juni 2018). På nuværende tidspunkt er panelet i gang med at undersøge potentialet i biopolymerer til emballage, tekstiler og produkter med længere levetid (men ikke byggematerialer, som er fravalgt). Panelet stiler efter at kunne lancere anbefalinger om biopolymerer i juni 2019. Temaet (eller temaerne) for panelets efterfølgende anbefalinger er endnu ikke besluttet. Asbjørn Børsting gav udtryk for, at det kunne være gavnligt for panelets videre arbejde og ville blive hilst velkomment med et eventuelt indspil fra Skovrådet på eller kort efter dettes kommende møde i maj 2019. Han inviterede samtidig til tættere dialog undervejs, herunder gerne med det påtænkte underudvalg om skovbiomasse, hvis Skovrådet ville nedsætte et sådant.

6. Nyt kommissorium for underudvalg om biomasse

Resumé:

Skovrådet drøftede et nyt udkast til kommissorium for et underudvalg om biomasse. Udkastet blev godkendt med få justeringer og underudvalget nedsat med følgende sammensætning: Henrik Skibsted Jakobsen (formand), Tanja Olsen, Vivian Kvist Johannsen, Nora Skjernaa Hansen, Thor Hjarsen og Michael Glud. Underudvalget skal komme med udkast til en anbefaling fra Skovrådet med henblik på drøftelse på Skovrådets kommende møde i maj 2019.

Carsten With Thygesen præsenterede det nye udkast til kommissorium for underudvalget om biomasse. Han fremhævede, at det var rettet til på baggrund af drøftelserne på rådets seneste møde, bl.a. så det nu var mere fokuseret mod udviklingen inden for bioøkonomien og med bagkant allerede til næste skovrådsmøde i maj 2019. Han oplyste videre, at Michael Glud havde tilbudt at deltage i underudvalgets arbejde, hvilket blev hilst velkomment af Skovrådet.

Tanja Blindbæk Olsen udtrykte tilfredshed med ændringen af kommissoriet.

Nora Skjernaa Hansen støttede tilretningen af kommissoriet, herunder at det var blevet klarere og enklere, og foreslog samtidig, at opgaven blev præciseret til at omfatte mulighederne for at "...*producere og anvende dansk træbiomasse ...*" (istf. "*anvende dansk skovbiomasse...*"). Hun henviste blandt andet til, at en stor del af Danmarks produktion af træbiomasse kommer fra andre områder end skove.

Henrik Wejdling spurgte, om underudvalget ikke længere skal diskutere anvendelsen af træ og biomasse til energi, og **Vivian Kvist Johannsen** udtrykte ønske om, at træ til energiformål fortsat er et fokusområde for skovrådet.

Carsten With Thygesen fandt, at Skovrådets interesse principielt slutter, hvor skoven slutter, men fandt det ikke problematisk at ændre fra skovbiomasse til træbiomasse og ej heller både at fokusere på at producere og anvende biomasse. Med hensyn til biomasse til energi vurderede han, at dette fortsat må være et væsentligt

løbende fokusområde for Skovrådet, men i forhold til den foreliggende opgave for underudvalget fandt han det mest hensigtsmæssigt, at denne fokuserer på andre anvendelser end energi, med særlig fokus på nye muligheder i bioøkonomien. Han henstillede derfor til, at kommissoriet for dette underudvalg har særlig fokus på dette, og understregede, at Skovrådet til enhver tid efterfølgende efter behov ville kunne nedsætte nye underudvalg om biomasse med fokus på andre aktuelle udfordringer. Han konstaterede, at Skovrådet bakkede op om det reviderede kommissorium, og konkluderede, at kommissoriet herefter var godkendt med de af Nora Skjernaa Hansen foreslåede ændringer og med deltagelse også af Michael Glud i underudvalget. Endelig henstillede han til, at sekretariatene for Skovrådet og bioøkonomipanelet sammen ser på om mulighederne for et fællesmøde om træbiomasse (tentativt medio eller ultimo marts 2019), hvori underudvalgets medlemmer også kan deltage, og hvori han også selv tilbød at deltage.

7. Status for arbejdet i underudvalg om zoner og v. Niels Otto Lundstedt (formand for underudvalget)

Resumé:

Niels Otto Lundstedt orienterede om mødet i underudvalget den 22. november 2018. På mødet havde der været fokus på terminologi omkring zoner, hvilke typer af "zoner" og eventuelle "områder", udvalget skulle fokusere på, og hvilke minimums-størrelser for zoner og områder, det kunne være passende at arbejde med.

Niels Otto Lundstedt oplyste, at Lone Søderkvist fra Københavns universitet gav oplæg, der har hjulpet med til at præcisere terminologien. Zoner dækker over udpegning af et område med en række regler. Man kan f.eks. forestille sig produktionszoner og biodiversitetszoner. Underudvalget har også talt om skala. For at zoner kan have en effekt, skal zonen være minimum 2 ha og formentlig meget større end 2 ha. Der kan være områder indenfor en produktionszone, hvor man kan gøre noget særligt for biodiversitet eller friluftsliv. Ved områdeopdeling kan man sjældent komme under 1 ha, dog eventuelt ned til 1/2 ha. Han tilføjede, at underudvalget ved det næste møde vil se på fordele og ulemper ved zoner, overveje om det er muligt at komme med oplæg til anbefalinger til ministeren samt udarbejde et notat til Skovrådet. Underudvalget mødes igen i marts og forventer at kunne afrapportere på skovrådsmødet i maj.

8. Klima- og energipolitik – nyt af relevans for skov v. Christian Lundmark Jensen

Resumé:

Kort orientering om tre centrale regelsæt i klima- og energipolitikken frem mod 2030 (direktiv for vedvarende energi samt forordninger om bindende årlige reduktioner af drivhusgasser og om medtagelse af drivhusgas-emissioner og –optag fra jorder og skove) samt om en ny meddelelse fra Kommissionen med en langsigtet vision for en ny lavemissionsstrategi for EU frem mod 2050.

Christian Lundmark Jensen redegjorde kort for tre regelsæt, som vil gælde for perioden 2021 til 2030, alle endeligt vedtaget i 2018: **1)** Direktivet for vedvarende energi (hvor der til bestemte anvendelsesformål er indført bæredygtighedskriterier i

form af EU-minimums-kriterier for gasformige og faste brændsler produceret af biomasse som fx skovbiomasse), **2**) Ny forordning om bindende årlige reduktioner af drivhusgas-emissioner for medlemsstaterne (med rammer for, hvor meget der kan medregnes fra skove og jorder) og **3**) Ny forordning om medtagelse af drivhusgas-emissioner og -optag fra areal-anvendelse, ændret arealanvendelse og skovbrug (med nærmere regler for, hvordan bidrag fra skove og jorder kan og skal medregnes). Han orienterede også om en ny meddelelse fra Kommissionen fra november 2018: "En ren planet for alle". Den vil danne grundlag for fremtidige politiske drøftelser, herunder om en langsigtet lavemissionsstrategi, som EU skal levere til klimakonventionen senest i 2020. Han fremdrog eksempler fra den foreløbige regeringsholdning (med fokus på skov, træ og biomasse), og pointerede, at sagen ressortmæssigt sorteres under EFKM, som også er ansvarlig for interessentinddragelse.

Henrik Wejdling spurgte til baggrunden for at vælge ordet "systemer" i VE-direktivet i stedet for certificeringsordninger i afsnittet om de bæredygtigheds-kriterier, der kan stilles til skovbiomasse i tilfælde, hvor national eller regional lovgivning ikke måtte være tilstrækkelig til at sikre overholdelse af kriterierne.

Christian Lundmark Jensen oplyste, at man i selve forordningen i de omtalte tilfælde alene havde ønsket at stille krav om "systemer", der skal kunne give tilstrækkelig sikkerhed for overholdelse af kriterierne, men også at certificeringsordninger er forudset at ville kunne spille en rolle som middel til at levere fornøden dokumentation. Forordningen indeholder særlige bestemmelser herom.

Nora Skjernaa Hansen spurgte, hvad man mener med optag, og hvad man mener med lagring, og pointerede, at der kan være indbyrdes konflikter mellem optag og lagring, og at det kan være vigtigt at skelne mellem de to. Hun spurgte om der fra regeringens side er et fokus på at sondre mellem lagring og optag.

Christian Lundmark Jensen bekræftede, at det er en vigtig sondring, og at ønsker om at optimere langsigtede løbende optag i skove godt vil kunne kollidere med ønsker om at optimere skovenes kulstoflagre, jf. også omtalen i skovprogrammet. Han pegede på, at også Parisaftalen sonder mellem disse to størrelser (artikel 5 om "sinks" og "reservoirs") og at det naturligt må bero på konkrete afvejninger, hvor og hvordan man vil satse mest på hvad.

Niels Otto Lundstedt bemærkede, at der er behov for mere fakta og viden om, hvad der giver den bedste klimanytte, herunder om effekterne ved at lade skoven stå urørt eller løbende at tage træ ud og binde kulstof i træprodukter.

Tanja Blindbæk Olsen spurgte, hvordan interessentinddragelse foregår i EFKM, og om den nationale skovregnskabsplan er sendt afsted til Kommissionen.

Christian Lundmark Jensen svarede, at der netop havde været afholdt et interessentmøde i EFKM om EU's meddelelse om den langsigtede lavemissionsstrategi, men at han ikke generelt kunne redegøre nærmere for ministeriets procedurer for interessentinddragelse. Om den nationale skovregnskabsplan oplyste han, at den endnu ikke var afsendt, men ventedes at være lige på trapperne.

Carsten With Thygesen sammenfattede punktet ved at konstatere, at klima- og

energipolitikken var meget relevant for skovbruget - og skovbruget en vigtig aktør i forhold til indfrielsen af de politiske målsætninger. Han henstillede til, at Skovrådet fortsat holder fokus på området og holder fast i at arbejde faktabaseret og proaktivt.

9. Meddelelser/orientering

- *Projekt om fremme af biodiversitet i private skove v. WWF*

Thor Hjarsen fortalte, at WWF har arbejdet med biodiversitet i private skove og planlægger en workshop den 6. marts på Ryegaard og Trudsholm Gods. Den rettes mod folk, der arbejder med produktionsskov, og vil indeholde praksisnære demonstrationer med både ild og motorsav. Efter drøftelser med skovejere vil WWF udarbejde manuler om, hvordan man kan skabe mere biodiversitet. Der planlægges også en konference den 26. april fra 12.00-15.00, som 15. juni-fonden sponsorerer.

- *Forvaltningsplaner for urørt skov og anden biodiversitetsskov v. NST*

Per Lynge Jensen orienterede om, at der snart kommer forvaltningsplaner for urørt skov, og at der har været borgerinddragelsesmøder i de berørte områder. De dækker enhederne Bornholm, Sønderjylland, det tidligere Hovedstaden, Trekantsområdet og Himmerland. Han oplyste, at planerne vil komme i høring, og at Naturstyrelsen ser frem til at få input.

Henrik Skibsted spurgte, om borgermøderne har givet anledning til ændringer.

Thor Hjarsen pointerede, at udlægningen af urørt skov er en national beslutning og at man skal være opmærksom på er, at de lokale brugerråd ikke er forskningsorganer. Hvordan sikrer man, at forskernes viden forankres i planerne?

Per Lynge Jensen oplyste, at Naturstyrelsen har gjort brug af de forskningsmæssige anbefalinger, og at de lokale brugerråd generelt respekterer biodiversitetsindsatserne. Han tilføjede, at der er mange interesser i skove med et stort publikumstryk, og at styrelsen inkluderer dem tidligt i processen og forklarer, at skoven vil komme til at ændre karakter. Han påpegede også, at fritidsbiologer og – ornitologer kommer med mange gode input.

- *CAP-reform (ny EU-landbrugspolitik) v. MFVM*

Isabelle Navarro Vinten oplyste, at Kommissionen i juni 2018 har fremsat forslag til reform af den fælles landbrugspolitik. Nye regler for landbrugsstøtte vil skulle gælde fra 2021-2027. Det gælder både ”Søjle 1” (faste satser pr. ha) og ”Søjle 2”, (formålsbestemt støtte, fx til miljø og skov). Forslaget lægger op til mere rammestyrt og mindre detailstyring i Brussels og mere fleksibilitet for medlemslandene. Mulighederne for støtte på skovområdet vil være omtrent som før. De overordnede budgetrammer er ikke fastlagt, men der forventes beskæringer. Forhandlingerne kører pt. i Rådet. Der opdateres løbende danske forhandlingspositioner i rammenotater. Eksterne interessenter høres herom via ”§2-udvalget”. DK prioriterer bl.a., at miljø og klima skal kunne tilgodeses (og der er ikke udtrykt nogen særlig holdning til skov). Medlemslandene skal hver især lave en SWOT-analyse. Den skal forberede udformning af nationale strategier for udmøntning. En

dansk analyse er på vej. Der ventes høring af eksterne interessenter i foråret.

- *Evaluering af EU's skovstrategi fra 2013*

Isabelle Navarro Vinten oplyste, at Kommissionen præsenterede en evaluering af EU's skovstrategi i december 2018. Den viser i store træk, at implementeringen er på sporet. Skovstrategien er en meddelelse fra 2013. Dens overordnede formål er at sikre og påvise, at alle skove i EU forvaltes bæredygtigt. Den fremhæver behovet for at afbalancere skovenes forskellige funktioner, imødekomme efterspørgsel og sikre vitale økosystemtjenester. Desuden fremhæves, at den skovbaserede værdikæde skal kunne yde et konkurrencedygtigt bidrag til den biobaserede økonomi. Strategien udstikker pejlemærker for skovrelevante indsatsler frem mod 2020. Den løbende udmøntning sker i samråd med medlemsstaterne i Kommissionens Stående Skovbrugskomite, som fastlægger årlige arbejdsprogrammer. Det forventes, at Rådet vil vedtage rådskonklusioner om evalueringen. Regeringens holdning hertil ventes fastlagt i et rammenotat. Interessenter vil blive hørt via specialudvalget for miljø.

Vivian Kvist Johannsen spurgte hvor mange organisationer, der er i udvalget?

Isabelle Navarro Vinten svarede, at der sidder rigtig mange organisationer, også flere af Skovrådets medlemmer, og at interessentinddragelsen er vigtig for regeringen.

- *Videreførelse af forhandlinger om en juridisk bindende aftale om skove i Europa under nyt organisatorisk set-up, forankret i FN (UNECE).*

Isabelle Navarro Vinten orienterede om status for forhandlingerne om en europæisk skovkonvention. De blev oprindeligt åbnet på basis af et forhandlingsmandat, der blev udstedt på en ministerkonference i Oslo 2011 i regi af Forest Europe. Man nåede til principiel enighed om et udkast til overordnede mål, midler og virkemåde for en aftale, men måtte pga. uenighed især om de organisatoriske forhold (herunder ophængen i FN-systemet) sætte forhandlingerne i bero i 2015. Det ser nu ud til at man kan enes om at videreføre forhandlingerne i FN's økonomiske komite for Europa (UNECE i Geneve) med støtte fra FAO. Det overordnede formål med en skovkonvention vil være at sikre og styrke implementeringen af bæredygtig skovdrift og sikre skovenes multifunktionalitet og langsigtede ydelser af en bred vifte af økosystemtjenester og goder fra skovene. Der ventes derfor i den kommende tid ny fokus på dette, og der bliver måske også behov for at videreudvikle EU's og medlemsstaternes forhandlingspositioner. Interessent-inddragelse vil ske efter sædvanlige procedurer, formentlig via specialudvalget for miljø.

Thor Hjarsen foreslog, at Skovrådet kan berøre post-2020 målene på et kommende skovrådsmøde. Han mente, at det er vigtigt med en orientering om målene og at åbne op for indspark. WWF vil lægge vægt på, at det bliver en bred proces. Det vil være fint, hvis vi kigger på det til maj- eller november-mødet.

Carsten With Thygesen foreslog at sætte det på til maj-mødet.

Vivian Kvist Johannsen oplyste om, at man er ved at lave en ny gødningslov i Danmark. Hun pegede på behovet for harmoni med EU-lovgivningen og fandt det

formålstjenligt at adskille skov og øvrige emner.

10. Planer for kommende møder

Resumé:

Der blev foreslået en ny dato for det kommende møde den 14. maj 2019, kombineret med ekskursion i Jylland. Alle fremmødte accepterede datoen og sekretariatet blev bedt om at afklare muligheden med de ikke tilstedeværende medlemmer (er sket efterfølgende og mødet derefter endeligt fastlagt til den 14. maj). November-mødet (13/11) påtænkes afholdt i Odense i Miljøstyrelsens nye faciliteter.

11. Evaluering af mødet

Til drøftelse

Der var bred enighed om at det er godt at have en ekstern oplægsholder, og at mødet var godt forberedt og gennemført.

Henrik Wejdling syntes, at det var godt at fokusere på klima og skovbrug.

Carsten With Thygesen mente, at det er godt, at Skovrådet undersøger, hvordan Skovprogrammet kan bruges aktivt.

Isabelle Navarro Vinten spurgte, om det generelt er i orden, at møderne forlænges til kl. 15.00, hvilket der viste sig at være bred tilslutning til.

Carsten With Thygesen konkluderede, at skovrådsmøderne fremover som udgangspunkt planlægges til at ligge i tidsrummet kl. 10-15, dog med mulighed for forlængelse på møder med ekskursion, fx til kl. 16 eller som det passer.